

Література, рекомендована для вивчення курсу

1. Архипова С.П. Основи андрагогіки: Навчальний посібник. - Черкаси-Ужгород: Мистецька лінія, 2002. – 184 с.
2. Громкова М.Т. Андрагогика: теория и практика образования взрослых. - М.: ЮНИТИ, 2005. – 495 с.
3. Громкова М.Т. Андрагогическая модель целостного образовательного процесса. - М.: ЮНИТИ, 2006. – 278 с.
4. Змеев С. И. Андрагогика: основы теории, истории и технологии обучения взрослых / С. И. Змеев. – М. : ПЕР СЭ, 2007. – 272с.
5. Кулюткин Ю.Н. Психология обучения взрослых. - М.: Просвещение, 1985. – 128 с.
6. Основы андрагогіки: учеб. пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / И.А.Колесникова, А.Е.Марон, Е.П.Тонконогая и др.; Под ред. И.А.Колесниковой - М.: Академия, 2003. – 240 с.
7. Рабочая книга андрагога / Под ред. С.Г. Вершловского - СПб.: Знание, 1998. – 199 с.
8. Образование взрослых: цели и ценности / Под ред. Г.С.Сухобской, Е.А.Соколовской, Т.В.Шадриной. – СПб.:ИОВ РАО, 2002. – 188 с.

АНДРАГОГІКА В СИСТЕМІ ЛЮДИНОЗНАВСТВА

ПЛАН.

1. Поняття «андрагогіка».
2. Предмет і завдання андрагогіки.
3. Становлення і шляхи розвитку андрагогіки.

Література

1. Архипова С.П. Основи андрагогіки: Навчальний посібник. - Черкаси-Ужгород: Мистецька лінія, 2002. – 184 с.
2. Основы андрагогики: учеб. пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / И.А.Колесникова, А.Е.Марон, Е.П.Тонконогая и др.; Под ред. И.А.Колесниковой - М.: Академия, 2003. – 240 с.
3. Онушкин В. Г., Огарев Е.И. Образование взрослых: Междисциплинарный словарь терминологии. - СПб.; Воронеж, 1995.
4. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века. - М.: Совершенство, 1998. – 608 с.

1. Поняття «андрагогіка».

Поняття «Андрогогіка» (з гр. *Andros* - «доросла людина», "зрілий чоловік", *ago* - "веду") було введено в науковий перебіг у 1833 р. німецьким істориком педагогіки Олександром Каппом.

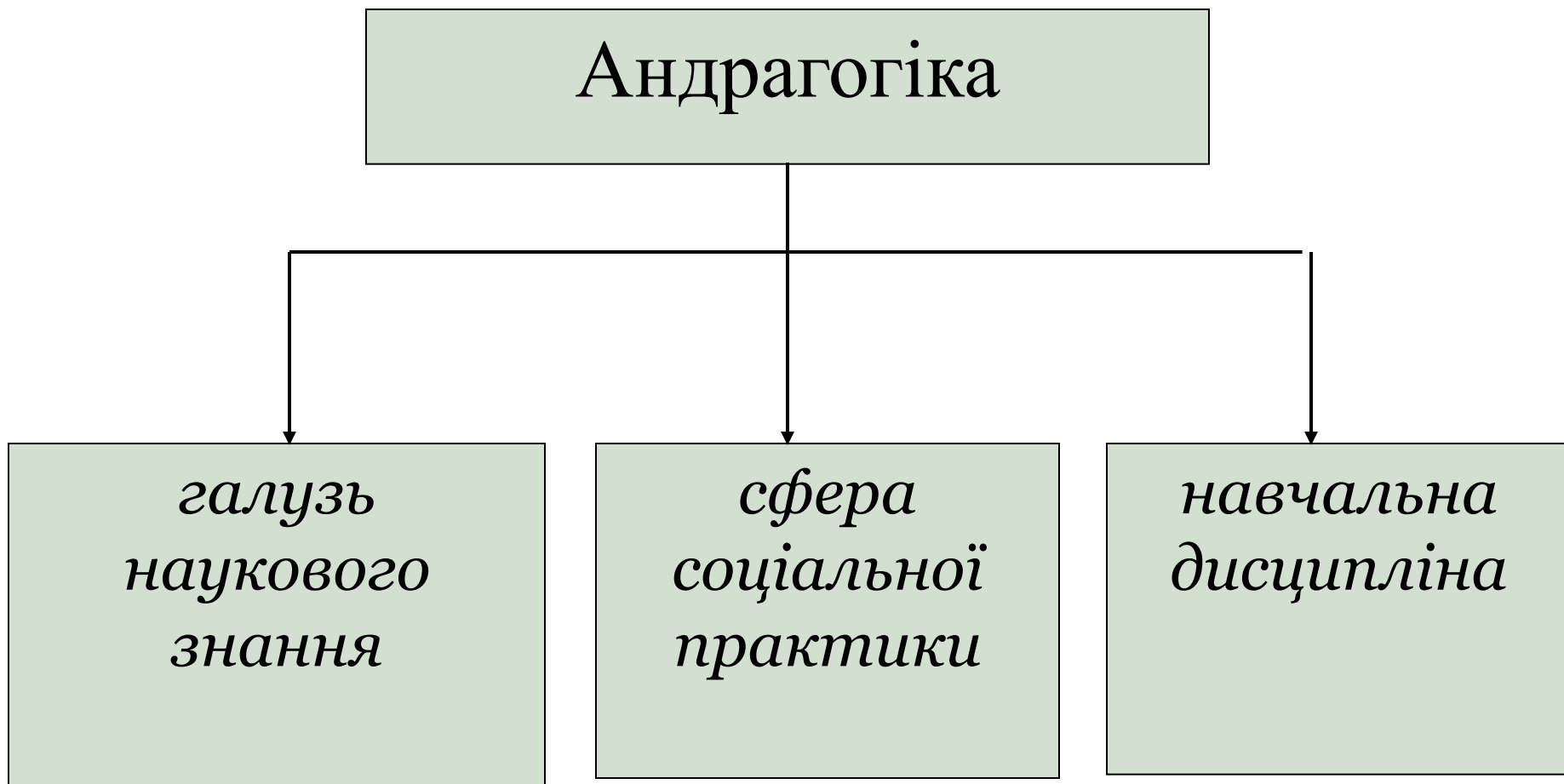
Актуальність андрогогіки:

- зростаюча інтелектуалізація й динамізм праці;
- першорядна значимість людського фактору;
- розповсюдження ідей демократизації соціального життя й освіти;
- брак фінансових і матеріальних засобів для задоволення потреб в освіті;
- демографічні зміни;
- поява й поширення нових інформаційних технологій.

Андрагогіка займається створенням і розвитком принципів навчання дорослих.

Андрагогіка - теорія навчання дорослих, яка вивчає специфічні закономірності засвоєння знань і вмінь дорослим суб'єктом у процесі навчальної діяльності, а також особливості керування останнім з боку професійного педагога.

2. Предмет і завдання андрагогіки.

Андрагогіка як наука

Залежно від позиції вченого поняття "андрагогіка" трактується :

- наука про формування людини протягом усього життя (П. Фурте);
- теоретичний підхід до освіти дорослих (група дослідників Ноттінгемського університету);
- одне з позначень галузі педагогічної науки, що охоплює теоретичні й практичні проблеми освіти, навчання й виховання дорослих (Б.М. Бім-Бад);
- наука про навчання дорослих, що обґрунтовує діяльність тих, хто навчається й хто навчає стосовно організації процесу навчання (С.І. Змейов);
- мистецтво й наука допомоги дорослим у навчанні, система положень про дорослих, що навчаються, яку необхідно застосовувати диференційовано залежно від ситуації (М.Ш. Ноулз);
- наука, яка вивчає й описує цілі виховання й освіти дорослих, політику в галузі цієї освіти й організацію інститутів освіти (В.І. Подобєд, М.Д. Махлін);
- наука про цілі, проходження, умови, результати і закономірності свідомої й цілеспрямованої, організованої освіти й виховання дорослих людей, а також самоосвіти й самовиховання (Л. Турос).

Андрагогіка — науково-практична сфера, яка досліджує й визначає закономірності освітньої діяльності дорослих.

Предмет андрагогіки - теорія і методика навчання дорослих людей у контексті безперервної освіти.

Напрями досліджень в сфері андрагогіки:

- вивчення освітніх потреб різних категорій і груп населення з урахуванням віку, статі, соціального статусу, рівня професійної підготовки, стану здоров'я;
- вивчення й моделювання напрямків, форм і функцій освітньої діяльності дорослої людини на рівні базової й додаткової професійної освіти, самоосвіти, освітнього дозвілля, просвітницької діяльності, духовного розвитку;
- розробку змістовно-цільового, технологічного, кадрового забезпечення системи освіти дорослих.

Загальнонаукові завдання андрагогіки:

- ❑ вивчити й узагальнити великий емпіричний матеріал;
- ❑ розкрити закономірності виховання й освіти дорослих, управління освітніми й виховними андрагогічними системами;
- ❑ визначити найближчі й віддалені перспективи виховання й освіти дорослих;
- ❑ розробити систему освіти й виховання дорослих, в тому числі методи, засоби, форми, технології виховання і навчання, а також управління освітніми, структурами;
- ❑ впровадити результати досліджень у практику.

**Категорії
андрагогічного
знання:**

людина

дорослість

освіта

освіта дорослих

неперервна
освіта

андрагог

андрагогічний
процес

Андрагогічний процес

Навчально-пізнавальний

система організованих заходів (занять), спрямованих на розвиток і саморозвиток особистості

Виховний

сприяння особистості в її соціалізації й розвитку

Особливості андрагогічного процесу:

- 1) три суб'єкти освітньо-виховного процесу;
- 2) партнерська, діалогова взаємодія;
- 3) носіями знань є й дорослі-андрагоги, і дорослі, що навчаються.

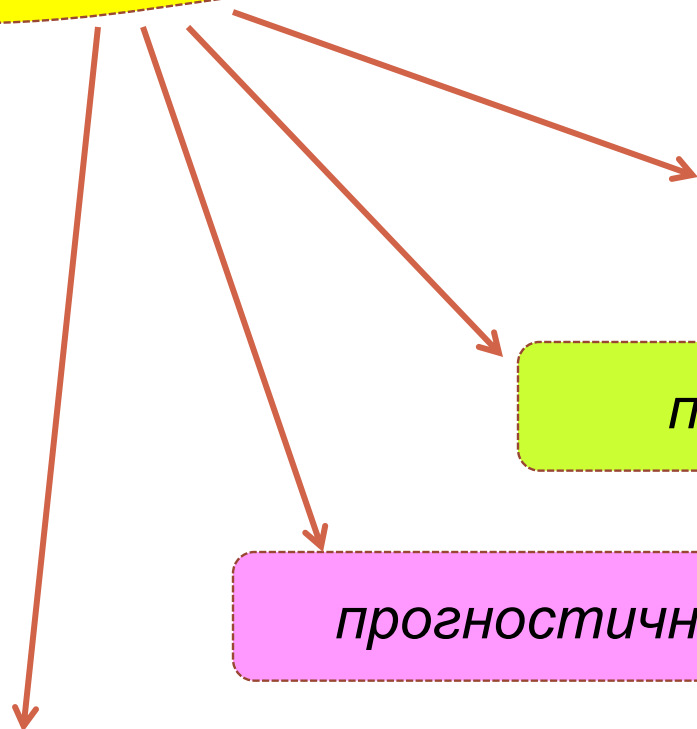
Функції андрагогіки як науки

пояснювально-
дослідницька

практична

прогностична

особистісно-
розвиваюча
(вихован)

Андрагогіка як сфера соціальної практики

Причини, що обумовлюють потребу дорослих в освіті :

- розширення змісту поняття «грамотність»;
- розвиток наукомістких і інтелектомістких виробництв;
- інтенсивне переструктурування ринку праці;
- збільшення відсотка дорослих, що не мають повної середньої, а іноді й середньої базової освіти;
- проблеми середньої, вузівської, післядипломної освіти рідною мовою для людей, що перебувають на території іноземних держав, а також мігрантів;
- звільнення в запас військовослужбовців;
- розвиток сучасних комп'ютерних технологій;
- повернення в соціум людей, що скоїли правопорушення і перебувають у в'язницях.

Андрагогіка як навчальний предмет

необхідний, оскільки містить :

- 1) професійне знання, що формує культуру інформаційно-освітньої взаємодії з дорослими людьми (колегами, клієнтами, що навчаються);
- 2) особистісно необхідне кожному знання, що забезпечує інформаційну й методичну підтримку професійного, культурного, духовного розвитку протягом усього життя.

Завдання андрагогіки:

- осмислення предмету андрагогуки, ролі освіти в житті й діяльності дорослої людини;
- прогнозування розвитку освіти дорослих як загальноцивілізаційного процесу;
- становлення і розвиток освіти дорослих в Україні;
- розробка, опис і систематизація понятійного апарату для системи освіти дорослих;
- формування, вимірювання і оцінка професійної компетентності фахівця;
- відбір змісту освіти й форм навчання дорослих;
- розвиток активної позиції дорослого у процесі освіти;
- розвиток диференціації й індивідуалізації навчання відповідно до соціальних й особистісних потреб дорослих;

- розвиток післябазової професійної й неформальної освіти безробітних, забезпечення психологічної підтримки, орієнтації й адаптації в нових соціально-економічних умовах;
- розвиток соціально-економічних передумов освіти людей похилого віку, інвалідів, пенсіонерів, жінок;
- вивчення досвіду закордонних країн в організації освіти дорослих і організація співробітництва з міжнародним освітнім суспільством;
- розробка нової парадигми освіти дорослих в суспільстві соціальних змін;
- створення спеціальних служб, здатних об'єднати інформаційні функції з умінням діагностувати потреби й можливості дорослих, і розробка на цій основі оптимальних «освітніх маршрутів».

3. Становлення і шляхи розвитку андрагогіки.

I етап - середина 30-х років XIX ст. – 30-е рр. XX ст. - стихійне накопичення досвіду пиросвітництва дорослого населення.

II етап – кінець 30-х рр. – 60-ті рр. XX ст. - оформлення андрагогіки в самостійну галузь знань.

III етап - 70-80-ті рр. XX ст. – формування наукового розуміння навчання дорослих як явища, що має комплексну природу й складає невід’ємну частину соціокультурного розвитку суспільства й людини.

IV етап - 90-ті рр. XX ст. – до цього часу - формується системний погляд на проблеми освіти дорослих у відкритому суспільстві.

Лінії історичного розвитку андрагогіки як науки, сфери соціальної практики й навчальної дисципліни :

- розширення практики освіти дорослих у відповідь на виклики часу й ускладнення соціальних і особистісних потреб у сфері освіти;
- пошуки й формування державно-суспільних передумов і механізмів реалізації безперервності освіти на етапі навчання дорослих;
- поглиблення знання про внутрішні закономірності, що обумовлюють активність і успішність освіти дорослої людини в усі періоди й у всіх соціальних ситуаціях її життя;
- удосконалення шляхів інтеграції зовнішніх і внутрішніх чинників, які обумовлюють ефективність освіти дорослого населення;
- інтернаціоналізація проблематики освіти дорослих;
- збільшення ступеня інституціоналізації андрагогіки й професії «андрагог».